

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การบริหาร เป็นกิจกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้โดยอาศัยกระบวนการทางสังคมในด้านโครงสร้างหน้าที่และการปฏิบัติหน้าที่ การบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ลักษณะที่เป็นเป็นความพยายามที่จะสั่ง เนะ และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเดียวกัน (วิโรจน์ สารวัตนะ, 2542, หน้า 3) (Hersey.Blanchard and Johnson, 2001 อ้างใน ภาวดี อนันต์นาวิ, 2551, หน้า 25) (Getzels.Jacop w., et al, 1968 อ้างอิงใน จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 24)

บทบาทสำคัญของผู้บริหาร เป็นผู้ที่มีการบริหารจัดการองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์การได้วางไว้ มีนักรการศึกษาได้ให้ความหมายของผู้บริหารไว้มากมาย ในแนวคิดที่หลากหลายสรุปได้ดังนี้

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารเป็นผู้ที่แสดงบทบาทในเชิงสัมพันธ์บุคคล บทบาทเชิงสารสนเทศ และบทบาทเชิงตัดสินใจ มีอำนาจสั่งการ บริหารจัดการ มีหน้าที่ และควบคุมดูแลกิจการภายในองค์การและเป็นผู้ที่สามารถทำให้คนอื่นทำงานที่ตนเองรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์การ และรับผิดชอบต่อการทำงานขององค์การให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Massie and Douglas, 1981, อ้างอิงใน วิโรจน์ สารวัตนะ, 2545, หน้า 5) (administrator) (Massie & Douglas, 1981 อ้างอิงใน อนุชา กอนพวง, 2550, หน้า 23)

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่าบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบ การบริหารการศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในเชิงพัฒนาตระหนักและเข้าใจในหลักการบริหารการจัดการศึกษาและแสดงภาวะความเป็นผู้นำและสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาโดยอาศัยทักษะที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ทักษะทางเทคนิค (Technical skill) คือต้องมีความสามารถในการที่จะทำงานในหน้าที่ ที่

รับผิดชอบได้ ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ (Human skill) คือการรู้จักการจูงใจ การสร้างขวัญ กำลังใจและศิลปะการเกลี้ยกล่อม ทักษะทางคตินิยม (Conceptual Skill) รู้ลู่ทางอย่างทะลุปรุโปร่งเกี่ยวกับองค์การโดยรวม ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางสังคม ที่จะมีผลกระทบต่อหน่วยงานของตน (as inner person) (Speck M., 1999 อ้างอิงในวิโรจน์ สารรัตนะ และสัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, 2545, หน้า 24) (Hughes, Speck, 1999 อ้างอิงใน อนุชา กอนพวง, 2550 : 23) (Sergiovanni and Others. 1980 : 291 อ้างอิงในอนุพงศ์ ผลสุวรรณ, 2528, หน้า 31-32)

ผู้บริหารโรงเรียนในยุคสมัยใหม่ในปัจจุบันจะมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวพันกับการเสริมสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียนอย่างน้อยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ การเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลของโรงเรียน การเสริมสร้างความเป็นองค์การวิชาชีพ การเสริมสร้างการตัดสินใจร่วมและการมีวิสัยทัศน์ร่วม การเสริมสร้างกลุ่มบริหารตนเอง การเสริมสร้างการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างการจูงใจเพื่อการสร้างสรรค์ การเสริมสร้างความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การในทางบวก การเสริมสร้างกระบวนการบริหารหลักสูตรและการสอนที่มีประสิทธิภาพและการเสริมสร้างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มศักยภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผู้กล่าวถึงไว้อย่างมากมาย อย่างไรก็ตาม ในบรรดาผู้บริหารโรงเรียนประเภทต่างๆ ถือว่าผู้บริหารใหม่เป็นประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศเป็นกลุ่มบุคคลที่ควรได้มีการศึกษาวิจัยกันให้มากขึ้น ทั้งเพื่อเป็นการสร้างสรรค์องค์ความรู้และเพื่อการพัฒนา (Parkay and Hal, 2001, อ้างอิงในวิโรจน์ สารรัตนะ และสัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, 2545, หน้า 7) ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่หรือผู้บริหารโรงเรียนในระยะเริ่มแรกเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในช่วงสำคัญของชีวิตการทำงานที่เปลี่ยนจากผู้ปฏิบัติตามหรือผู้ตามมาเป็นผู้บริหารหรือผู้นำ วิธีชีวิตจากที่มีความสัมพันธ์เฉพาะในวงจำกัดผู้ปฏิบัติตามกลายเป็นมีความสัมพันธ์ซับซ้อนในวงกว้างหลายระดับมากขึ้นทั้งภายในโรงเรียน ชุมชน และสังคม ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ย่อมมีความสับสนและคับข้องใจในตัวเองสูงและมีปัญหาการบริหารงานในระดับที่มาก และอาจทำให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดเนื่องจากขาดประสบการณ์และความพร้อมในด้านต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา ทำให้ไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย หากผู้บริหารสถานศึกษาใหม่มีจุดเริ่มต้นที่ดีและเดินไปอย่างถูกต้องทางย่อมส่งผลดีต่อการจัดการศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาใหม่มีจุดเริ่มต้นที่ไม่ดี

และไม่ถูกต้องไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารงานแล้วย่อมส่งผลเสียหายตามมาในระยะยาวเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารใหม่เหล่านี้ส่วนใหญ่อายุน้อยและมีอายุราชการที่ทำงานต่อไปอีกยาวนาน ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาใหม่จึงมีความสำคัญอย่างมากในการทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย

เส้นทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการทางวิชาชีพของผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษา และในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นระยะต่าง ๆ ดังนี้(วิโรจน์ สารรัตนะ และ สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, 2545, หน้า 20-24)

ระยะที่ 1 ระยะสะสม (Accumulation) ในความรู้ ประสบการณ์ และผลงาน ก่อนการเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกเป็นผู้บริหาร

ระยะที่ 2 ระยะเข้าสู่กระบวนการคัดเลือก (Process of recruitment) ด้วยความมั่นใจในความรู้ความสามารถทางวิชาการ ประสบการณ์ ผลงาน

ระยะที่ 3 ระยะเข้าสู่ตำแหน่งใหม่ด้วยความคาดหวังสูง (high job expectation) เป็นความคาดหวังว่าจะทำอะไรได้ดีกว่าผู้บริหารเก่าๆ ที่เคยประสบมา

ระยะที่ 4 ระยะปฏิบัติการและเผชิญความเป็นจริง(real world of work life) เป็นระยะที่ได้ใช้ความพยายามเพื่อให้บรรลุตามที่คาดหวังอย่างเต็มที่ เป็นระยะของการทุ่มเทความพยายามและทำงานหนัก ทั้งด้านที่เกี่ยวกับคน เงิน งาน เทคโนโลยี และวัฒนธรรม แต่ก็พบอุปสรรคปัญหา ความขาดแคลน ความไม่พร้อมซึ่งไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

ระยะที่ 5 ระยะเข้าสู่ทางสองแพร่ง (deal with continuum choices) ระหว่างชีวิตความเป็นผู้บริหารมืออาชีพกับชีวิตผู้บริหารที่ยอมจำนนต่ออุปสรรคปัญหาแล้ววางเฉย

สำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อศึกษาเส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ผู้ศึกษาจึงได้สรุปประเด็นในการศึกษาค้นคว้าซึ่งประกอบด้วยระยะต่าง ๆ ดังนี้ 1) ระยะสะสม หมายถึงช่วงก่อนตัดสินใจที่ต้องการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งก่อนที่จะตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่จะตัดสินใจที่จะเป็นผู้บริหารจะต้องมีเจตคติต่อการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไร มีความรู้ ประสบการณ์คุณลักษณะส่วนตัว ผลงานความสำเร็จ ในแต่ละด้านเป็นอย่างไร 2) ระยะตัดสินใจหมายถึงช่วงตัดสินใจที่ต้องการจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เป็นช่วงที่ตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และในช่วงนี้เป็นช่วงของผู้ที่จะตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกต้องตรวจสอบความพร้อมด้านคุณสมบัติในแต่ละด้านของตนเองว่ามีความพร้อมอย่างไรบ้าง และมีแรงจูงใจในการตัดสินใจที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไร 3) ระยะ

การเตรียมการ หรือ ระยะเวลาเข้าสู่ระบบการคัดเลือก หมายถึงช่วงระยะเวลาการเตรียมการที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ระบบการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะศึกษาดูว่ามีการบริหารจัดการตนเอง หลังจากตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไร มีวิธีการศึกษาหาความรู้อย่างไร

ดังนั้นในการที่จะเตรียมการสำหรับผู้ที่ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษานั้น จึงมีความจำเป็นมากในการที่จะเตรียมการทั้ง 3 ระยะเวลา ซึ่งจะต้องศึกษาในแต่ละด้านของระยะนั้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและเตรียมการที่จะเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกตามสถานภาพเดิม ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบเส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่เคยมีสถานภาพเดิมเป็นครูและรองผู้อำนวยการ ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าคาดว่าจะเกิดประโยชน์จากการศึกษาดังนี้

1. เพื่อได้ทราบถึงวิธีการและเส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สำหรับผู้ที่ต้องการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิต สรรหา และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาใหม่

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยมีขอบเขตที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ คือ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่มีประสบการณ์การบริหารหลังเข้าสู่ตำแหน่งไม่เกิน 5 ปีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก ที่มีประสบการณ์การบริหารหลังเข้าสู่ตำแหน่งไม่เกิน 5 ปีงบประมาณการศึกษาในช่วงปี 2547-2552 จำนวน 88 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยจำแนกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ระยะสะสม หมายถึงช่วงก่อนตัดสินใจที่ต้องการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 เจตคติต่อการเป็นผู้บริหาร

1.2 ความรู้

1.3 ประสบการณ์

1.4 คุณลักษณะส่วนตัว

1.5 ผลงานความสำเร็จ

ระยะที่ 2 ระยะตัดสินใจ หมายถึงช่วงตัดสินใจที่ต้องการจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ความพร้อมด้านคุณสมบัติ

2.1.1 วุฒิการศึกษา

2.1.2 ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

2.2 แรงจูงใจในการตัดสินใจที่ต้องการจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 3 ระยะเข้าสู่ระบบการคัดเลือก หมายถึงช่วงระยะเวลาการเตรียมการที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

3.1 ระยะเวลา การจัดสรรเวลา

3.2 วิธีการพัฒนาตนเองที่จะก้าวเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพเดิมก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา แยกเป็น 2 สถานภาพ ประกอบด้วย

3.1.1 ข้าราชการครู

3.1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เส้นทางการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก โดยจำแนกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ระยะสะสม หมายถึงช่วงก่อนตัดสินใจที่ต้องการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 2 ระยะตัดสินใจหมายถึงช่วงตัดสินใจที่ต้องการจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 3 ระยะเข้าสู่ระบบการคัดเลือก หมายถึงช่วงระยะเวลาการเตรียมการที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกที่บริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา ตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาในปีงบประมาณ 2547-2552 ระยะเวลาภายใน 5 ปีงบประมาณ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะสะสม หมายถึงช่วงก่อนตัดสินใจที่ต้องการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

เจตคติต่อการเป็นผู้บริหาร หมายถึงความคิดเห็นต่อวิชาชีพผู้บริหารก่อนที่จะตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการสรรหา

ความรู้ หมายถึงความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการสอน และการสอบเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ดังนั้นต้องศึกษาดูว่า จะต้องรู้อะไรบ้างในการสอบเป็นผู้บริหาร

ประสบการณ์ หมายถึงการทำงานในด้านการสอน หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ทำงานนอกเหนือการสอน และการผ่านงานด้านการบริหารในด้านต่าง ๆ

ประสบการณ์สอน หมายถึงระยะเวลาในการฝึกฝนหรือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงลักษณะนิสัยประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะโดยทั่วไป หมายถึงลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษาทางกาย บุคลิกภาพ สติปัญญา และลักษณะทางสังคม

คุณลักษณะในการปฏิบัติงาน หมายถึงลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษาที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

ผลงานความสำเร็จ หมายถึงงานที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติการสอน งานนอกเหนืองานสอน งานจากการบริหาร และงานด้านอื่น ๆ

ระยะตัดสินใจ หมายถึงช่วงตัดสินใจที่ต้องการจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

ความพร้อมด้านคุณสมบัติ หมายถึงการที่ผู้ที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามีวุฒิการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา มีใบประกอบวิชาชีพครู มีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารตามเกณฑ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ของหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยที่มาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2)

วิธีการพัฒนาตนเอง หมายถึงวิธีการพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนา

แรงจูงใจ หมายถึงแรงจูงใจเป็นแรงขับ ที่ออกมาโดยการแสดงออกทางพฤติกรรม เป็นความต้องการ ความปรารถนา ความทะเยอทะยาน มักใหญ่ใฝ่สูง มีความสนใจพิเศษ ที่จะก้าวเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะเข้าสู่ระบบการคัดเลือก หมายถึง ช่วงระยะเวลาการเตรียมการที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

บริหารจัดการตนเอง หมายถึงวิธีการในการพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถผ่านการคัดเลือกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา

วิธีการศึกษาหาความรู้ หมายถึงการดำเนินการพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับการสอบ เกี่ยวกับการบริหารงาน ความรู้ด้านกฎหมาย ความรู้ที่ทันสมัย